

Sámedikki fágalávdegottiid bargonjuolggadusat

Mearriduvvon Sámedikkis 30.5.2006 rievdaduvvon mañimuš 01.06.2017

Sámedikki fágalávdegottiid bargonjuolggadusat

1. Lávdegottiid organiseren ja bargu

- a) Lávdegottiid lahtuin lea seamma geatnegasvuohta boahit lávdegoddečoahkkimiidda go dievasčoahkkimii. Galgá dievasčoahkkinjodihangottis ohcat virgelobi lávdegoddečoahkkimiidda, gč. čoahkkinortnega § 8 d).

Dievasčoahkkinjodiheddji fuolaha ahte juolluduvvon virgelobit dieđihuvvojit lávdegoddejodiheddjiide. Gohččojuvvon várrelahttu vuolga miellahttun dan lávdegoddái gos fásta árras lea miellahttun.

- b) Dievasčoahkkinjodihangoddi gohčču buot Sámedikki áirasiid oktasaš lávdegoddečoahkkimiidda ja ráhkada áigeplána čoahkkimiidda. Čoahkkimat dollojuvvojit ovdal dievasčoahkkimiid.
- c) Lávdegotti jodiheddji gohčču lávdegotti telefončoahkkimii välljet áššejodiheddjiid ja suoivvaáššejodiheddjiid. Lávdegottit sáhttet delegeret välljema lávdegoddejodiheddjái gii ovttas nubbinjodiheddjiin mearrida dán.

Stuorat áššiin sáhtta välljet eanet go ovttá áššejodiheddji.

Jus välljejuvvon áššejodiheddji ii leat mielde ášši rahpamis, dahje ii leat mielde olles dahje stuorra osiin ášši meannudeamis, välljejuvvo ođđa áššejodiheddji.

Lávdegotti jodiheddji sáhtta maŋidit ášši rahpama jos áššejodiheddji lea oanehis áiggi eret. Doaibma áššejodiheddjin galgá biddjojuvvot lávdegottiid lahtuide vuoru mielde.

- d) Mearrádusa das gii lea välljejuvvon áššejodiheddjin ja suoivvaáššejodiheddjin galgá sáddejuvvo dalán lávdegotti lahtuide ja dievasčoahkkinjodiheddjái.

Dievasčoahkkinjodiheddji fuolaha mearrádusa Sámedikki áirasiidda ja Sámedikki neahttasiidduide.

- e) Lávdegoddejodiheddji jodiha lávdegotti čoahkkimiid. Go lávdegoddejodiheddji ii leat sajis, váldá nubbinjodiheddji badjelasas jodiheddji bargguid. Jos sihke jodiheddji ja nubbinjodiheddji leaba eret, de vällje lávdegoddi sadjásašjodiheddji.

Lávdegoddi sáhtta doallat čoahkkimiid go unnimusat bealli miellahtuin leat sajis.

Lávdegoddemearrádus lea fámus go unnimusat bealli miellahtuin leat sajis go mearrádus dahkkojuvvo, gč. čoahkkinortnega § 13.

Mearkkašumit ja evttohusat mat ovddiduvvojit lávdegottis eai jienastuvvo.

- f) Lávdegottit eai sáhte buktit árvalusaid earágo áššiin maid dievasčoahkkinjodihangoddi lea sádden gieđahallamii. Lávdegottit eai sáhte maid buktit cealkámušaid áššiin mat eai leat sáddejuvvon lávdegoddái gieđahallamii.

- g) Áššiid evttohusat ja mearkkašumit maid lávdegoddi lea meannudeamen, galget ovddiduvvot čálalaččat ja sáddejuvvo elektrovnnalaččat lávdegoddečáliide. Buktojuvvon mearkkašumiid ja evttohusaid njulgen galgá ovddiduvvot čálalaččat.

Go ášši álggahuvvo, de galgá biddjojuvvot maŋimus áigemearri evttohusaid ja mearkkašumiid buktimii.

- h) Lea lávdegoddejođiheaddji ovddasvástádus fuolahit ahte lávdegoddečoahkkimiin čállojuvvo čoahkkingirji ja ahte buot áššebáhpirat maid lávdegoddi gieđahallá registrerejuvvojit. Árvalussii lassin galgá čoahkkingirjiiis čuožžut guđe beivviid ja galle áiggi čoahkkin dollojuvvo – goas álgá ja goas loahpahuvvo, geat leat mielde oahkkimis ja vejolaš guhkit dahje oanehit áiggi virgelobit.

Lea áššejođiheaddji ovddasvástádus fuolahit ahte lávdegoddeárvalus lea nugo lávdegoddi lea mearridan áššis, gč. muđui 2 b ja 2 c vulobealde.

- i) Áššejođiheaddjit čilgejit lávdegoddái áššiid maid lea ožžon gieđahallat ja geahččalit háhkat dieđuid ja iskat áššiid maid lávdegoddi dáhttu.
- j) Lea lávdegoddejođiheaddji ovddasvástádus ahte áššit ovdánit ja ahte árvalus gárvána áigemeari sisa. Čoahkkinjođihangoddi sáhhtá guhkidit lávdegotti áigemeari buktit árvalusa, sirdit ášši eará lávdegoddái gieđahallamii dahje guhkidit áigemeari buktit árvalusa boahhte dievasčoahkkimii. Ohcan mañideamis ja dievasčoahkkinjođihangotti vástádus galget leat čálalaččat. Čoahkkinjođihangoddi sáhhtá maid mearridit ahte ášši galgá vuos gieđahallojuvvo ovtta lávdegottis ja ahte dán lávdegotti evttohus galgá sáddejuvvo muhtun eará lávdegoddái gulaskuddamii ovdal go árvalus buktojuvvo
- k) Go lávdegoddi dáhttu dieđuid/dokumentašuvnna áššis maid dievasčoahkkinjođihangoddi lea sádden gieđahallamii, galgá lávdegoddi divvut čálalaš gažaldagaid dasa gii lea buktán árvalusevttohusa áššis – sámediggeráđdi dahje dievasčoahkkinjođihangoddi. Lávdegoddejođiheaddji ja áššejođiheaddji galgaba čállit gažaldagaid vuollái. Sámediggeráđi vástádušat, vejolaččat dievasčoahkkinjođihangotti, galget doaimmahuvvot nu johtilit go vejolaš. Go áirras lea ovddidan čálalaš gažaldaga, de galgá sámediggeráđdi/dievasčoahkkinjođihangoddi vástidit čálalaččat. Sámediggeráđdi/dievasčoahkkinjođihangoddi galgá vástidit gažaldagaid lávdegoddečoahkkimis vai sáhhtá vástidit vejolaš čuoovvolangažaldagaid.
- l) Dokumeanttat maid lávdegoddi gieđahallá galget nu guhkás go vejolaš ja dárbbu mielde leat sihke lulli-, julev- ja davvisámegillii ja dárogillii.

2. Lávdegoddeárvalus – hápmi ja ovddideapmi

- a) Lávdegotti árvalus galgá válđoáššis addojuvvo dievasčoahkkinjođihangoddái dalán mañná lávdegoddečoahkkima, muhto mañimuštá 40 diimmu ovdal og ášši galgá meannuduvvot dievasčoahkkimis. Dasto galgá árvalus buktojuvvo áirasiidda mañimuštá 36 diimmu ovdal go ášši galgá meannuduvvot dievasčoahkkimis.
- b) Lávdegottit galget buktit čálalaš árvalusaid. Árvalusat galget leat nu oanehaččat go vejolaš ja dain ii galgga geardut čállošiid maidda seamma bures sáhhtá čujuhit. Lávdegoddeárvalusat galget hábmejuvvo nu ahte iešguđet lávdegoddelahut besset buktit oainnuset buoremus lági mielde.
- a) Lávdegoddeárvalusas galgá sámediggeráđi, vejolaččat dievasčoahkkinjođihangotti, árvalusevttohus álo leat vuodđun.

Árvalusas sáhhtet leat mearkkašumit ja rievdadus- dahje lassievttohusat gos čanastat sámediggeráđi, vejolaččat dievasčoahkkinjođihangotti evttohussii oidno čielgasit, dahje vuosteevttohusat sámediggeráđi, vejolaččat dievasčoahkkinjođihangotti evttohusa sadjái.

Sámediggeráđi jahkásaš bušeahttaevttohusa giedáhallamis sáhtta ovddidit molssaevttolaš bušeahta, gos molssaevttolaš bušeahtas leat mielde sámediggeráđi evttohusa oasis.

Árvalusas galgá oidnot čielgasit geat dorjot iešguđet mearkkašumiid ja evttohusaid. Evttohusaide mat giedáhallojuvvojit ja hábmejuvvojit árvalusas galgá biddjojuvvot nummir ja dat galget čuožžut sierra sajis maŋábealde mearkkašumiid. Sin lohku, geat dorjot iešguđet mearkkašumiid ja evttohusaid, mearrida guđe vuoru mielde dat čállojuvvojit, nu ahte dat geain lea stuorámuš doarjja čužžot vuosttažin.

- b) Go ášši mii lea giedáhallojuvvon lávdegottis ovddiduvvo dievasčoahkkimii, de čilge vuos áššejođiheaddji ášši mii giedáhallojuvvo, muitala mo áššemeannudeapmi lei lávdegottis ja ovddida dan oainnu maid ieš doarju. Evttohusaid ja mearkkašumiid ovddideaddjit čilgejit ja ovddidit formálalaččat eará vejolaš oainnuid áššái.

1. Eará bealit

- a) Lávdegottit sáhttet doallat gulaskuddamiid. Gulaskuddamin oaivvilduvvo čoahkkin gos lávdegottit ožžot čilgehusaid olbmui dahje joavkkuin mat ieža leat dáhtton deaivat lávdegotti dahje maid lávdegoddi lea bovden čoahkkimii. Lávdegoddejođiheaddji mearrida ovtta nubbinjođiheddjiin ja áššejođiheddjiin galgá go gulaskuddan dollojuvvot ja geaid dohko galgá vejolaččat bovdet. Lávdegottiid gulaskuddamat leat rahpasat nu guhká go lávdegottit eai leat eará mearridan.
- b) Lávdegottit sáhttet vuolgit mátkái dahje dutkanmátkái oahpásmuvvan dihte áššiide maid lávdegoddi giedáhalla dahje mat leat dan fágasuorggis.

Dievasčoahkkinjođihangoddi galgá dohkkehit mátkkiid, ja lea lávdegotti jođiheaddji ovddasvástádus plánet ja čadahit mátkki.

Lávdegottit sáhttet maid searvat čoahkkimiidda/semináraide/konferánssaide oahpásmuvvan dihte áššiide maiguin lávdegoddi bargá. Lávdegotti jođiheaddji mearrida geat lávdegotti lahtuin sáhttet searvat.

Lávdegottiid mátkkit ja searvan čoahkkimiidda/semináraide/konferánssaide galgá dáhpuhuvvat bušeahhtarámma siskkobealde mii lávdegoddái lea biddjojuvvon.

Áirasiid geatnegasvuohta ovddastit gusto maid lávdegoddemátkkiin.

- c) Lávdegoddi sáhtta ovddidit evttohusa áššái dievasčoahkkinjođihangoddái ja Sámediggeráđđái.
- d) Dábálaš lávdegoddečoahkkimat leat váldonjuolggadussan rahpasat. Lávdegottit sáhttet dattetge mearridit giddet čoahkkima go nu háliidit, gč. čoahkkinortnega § 13.

2. Oktavuolta mediain ja almmolašvuođain

- a) Ovttaskas lávdegoddelahtus lea friijavuolta bealuštit politihkas oppalaš ja prinsihpalaš vuođu alde ja maid vuosttildit eará áirasiid ja bellodagaid oainnuid ja politihka. Dattetge ii berre ságaškuššamiid ja oaivillonohallamiid lávdegottiin geavahit áššin medias. Lávdegoddelahtut galget fuolahit dan ahte guorahallamat lávdegottiin šaddet buorit ja rahpasat, almmá dan ahte gáržžidit ovttaga vuoigatvuođa ovddidit oainnus almmolašvuođas.
- b) Lávdegottit ásahtit konsensusa das mo muđui háliidit bargat media ektui.